ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ
RA SYUNIK MARZ

Մարզկենտրոնը՝	*Marz centre*
ք. Կապան	Kapan town
Տարածաշրջանները՝	***Territoires***
Կապան,	Kapan,
Գորիս,	Goris,
Սիսիան,	Sisian,
Մեղրի	Meghri
Քաղաքները՝	***Towns***
Կապան,	Kapan,
Գորիս,	Goris,
Սիսիան,	Sisian
Քաջարան,	Qajaran,
Մեղրի,	Meghri,
Ագարակ,	Agarak,
Դաստակերտ	Dastakert

Տարածքը Territory	4 506 քառ. կմ/ sq. km
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը Territory share of the marz in the territory of RA	15.1%
Համայնքներ, 2016թ. տարեսկզբի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2016	102
Քաղաքներ Towns	7
Գյուղեր Villages	127
Բնակչության թվաքանակը 2016թ. տարեսկզբի դրությամբ Population number as of the beginning of 2016	139.4 հազ. մարդ/ ths. person
այդ թվում՝ including:	
քաղաքային urban	94.0 հազ. մարդ/ ths. person
գյուղական rural	45.4 հազ. մարդ/ ths. person
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը Share of marz population size in RA population size	4.7 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը Share of urban population size	67.4 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	306 905.3 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	43 832.9հա/ ha

ՀՀ Սյունիքի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հարավում: Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Վայոց ձորի մարզին, հարավից՝ պետական սահմանով սահմանակից է Իրանին (սահմանի երկարությունը 42 կմ է), արևմուտքից՝ Նախիջևանին և արևելքից՝ Արցախին:

Syunik marz of RA is situated in the south of the Republic of Armenia. In the North the marz borders with RA Vayots Dzor marz, in the South it borders with Iran, (the length of border is 42 km), in the West - Nakhijevan and in the East - Artsakh.

ՀՀ Սյունիքի մարզը զբաղեցնում է Զանգեզուր բնաշխարհի տարածքը, որը ներառում է Որոտան, Ողջի գետերի վերին ու միջին հոսանքների ավազանը և Զանգեզուրի՝Մեծ Կովկասից հետո Հարավային Կովկասում ամենաբարձր լեռնաշղթայի, արևելյան լանջերը: Մարզի ամենաբարձր լեռնագագաթը Կապուտջուղն է (3 906 մ), իսկ ամենացածր վայրը՝ Մեղրու կիրճը (Արաքսի հովիտ 380մ):

Կապան քաղաքից հարավ-արևելք՝ Ծավ գետի ավազանում է գտնվում բնական սոսիների ռելիկտային պուրակը, որը զբաղեցնում է գրեթե 120 հա, մակերեսով 2-րդն է աշխարհում: Այդ եզակի պուրակի որոշ ծառերի տարիքն անցնում է մի քանի հարյուր տարուց, տրամագիծը հասնում է 3 մ-ի, իսկ բարձրությունը՝ 30-35 մ-ի: Այն սահմանակից է «Շիկահող» պետական արգելոցի Մթնաձորի տեղամասին, որը հայտնի է իր կուսական, անխաթար բնությամբ, լանդշաֆտներով և կենդանական աշխարհով: Արգելոցի Շիկահողի տեղամասը գտնվում է քաղաքից 25 կմ հեռավորության վրա: Ունի հազվագյուտ բնություն, թավուտ անտառներ, նեղ կիրճեր, հարուստ կենդանական աշխարհ, տարածքում կան պատմամշակութային հուշարձաններ:

Ողջի գետի աջ ափին, անտառում է գտնվում Վահանավանքը (X-րդ դար)՝ պատմական Սյունիքի հոգևոր և մշակութային կենտրոններից մեկը, իսկ 25 կմ հեռավորության վրա՝ նեղ կիրճերով, թավուտ անտառներով «Շիկահող» պետական արգելոցը:

Ծովի մակերևույթից 3 250 մ բարձրության վրա՝Կապույտ լճից սկիզբ է առնում Մեղրի գետը, իսկ Կապուտջուղ լեռան հալոցքաջրերից՝Կապուտջուղ գետը, որի հետ Քաջարանց գետի միահյուսումից կազմավորվում է Ողջի գետը:

Մարզի ամենագրավիչ վայրերից մեկը, հայկական միջնադարյան ճարտարապետության հուշարձան Տաթևի վանական համալիրն է (IX դար), որտեղ 1390-1435 թթ. գործել է Տաթևի նշանավոր համալսարանը:

2010թ.-ին շահագործման է հանձնվել 5.7 կմ երկարությամբ աշխարհի ամենաերկար «Տաթևեր» ճոպանուղին (առավելագույն բարձրությունը 380 մ), որն անցնում է Որոտան գետի կիրճով, ձգվում սարերի վրայով և Հալիձոր գյուղից հասնում Տաթևի վանական համալիր:

Որոտանի կիրճում են գտնվում Տաթևի ՀԷԿ-ը՝Որոտանի ՀԷԿ-երի կասկադի առաջնեկը և Շամբի ջրամբարը, որտեղից 18 կմ երկարությամբ թունելով ջուրը հասնում է Տաթևի ՀԷԿ-ի տուրբիններին:

2012թ. գործարկվեց Հին Խնձորեսկի երկու ձորափը (Ղանդունց նովս ու Ներքին թաղը) իրար միացնող իր տեսակի ու չափի մեջ եզակի կախովի կամուրջը: Կամուրջը հսկա ձորի մի ափից մյուսը ձգվում է ավելի քան 160 մետր: Բարձրությունն ամենախոր տեղում 63 մ է: Կամրջի բանուկ զանգվածը կախված է ամուր ու ձիգ ճոպաններից (կախովի կամուրջ), այդ պատճառով էլ քայլելիս կամուրջը ճոճվում է,այդ իսկ պատճառով ժողովուրդն այն անվանել է «Ճոճվող կամուրջ»:

Սիսիան քաղաքից 6 կմ հեռավորության վրա է գտնվում Շաքիի ջրվեժը՝ Փոքր Կովկասի լեռների ամենախոշոր ջրվեժը (բարձրությունը 18 մ):

Մարզի պատմամշակութային հուշարձանների մեջ հայտնիներից են «Զորաց քարեր» հուշարձանախումբը, Բաղաբերդի, Հալիձորի, Որոտնաբերդի ամրոցները, Տաթևի, Որոտնա, Բղենու վանքերը, Վահանավանքի և Երիցվանքի վանական համալիրները, Աղիտուի դամբարանային հուշարձանը, Սիսիանի նեոլիթի ժամանակաշրջանի դամբարանաբլուրը, Մեղրի քաղաքի փոքր թաղի եկեղեցին և քաղաքի պաշտպանական նշանակության աշտարակները:

Syunik marz of RA lays on the Zangezur nature area, which includes the basin of upper and average flows of he Vorotan, Voghch rivers and the eastern slopes of the Zangezur, which is the highest after the South Caucasus in the Caucasus mountain range. The highest mountain of the marz is the Kaputjugh (3 906 m), and the lowest place is the canyon of Meghri (Arax valley- 380 m).

The biggest world sycamore relict park is situated in the Tsav river basin at the south-east of Kapan town that occupies 120 ha territory, the second by its square over the world. The age of some trees at this unique park is over houdred years reaching a diametr of 3 m, and the height of 30-35 m.

It is borded by Mtnadzor polling station of Shikahogh state reserve, which is known for its virgin nature, landzshafts and fauna. The area of the “Shikahogh” reserve is situated in 25 km from the town. It has unique naure, tick forests, narrow gorges, rich fauna, historical and cultural monuments.

On the right bank of Voghji river is situated Shikahogh state preservation.In the depths of forest Vahanavanq (X century is situated, which is one of spiritual and cultural centers of Syunik marz and in 25 km distans in narrow defines and the depths of forest the “Shikahogh” state preservation).

Meghri river begins from Kapuyt lake situated at the height of 3 250 m above sea level and Kaputjugh river – from melt water of Kaputjugh mountain that interlacing with Qajarants river forms Voghji river.

One of the most attractive places in Syunik region is medicval Armenian architecture monument Tatev monastery complex (IX century) where in 1 390-1 435 acted the famous Tatev university.

In 2010 the longest ropeway of the world ,,Tatever” was put into operation (maximum height 380 m length 5.7) which passes through Vorotan river canyon, streches over mountains and reaches from Halidzor village to Tatev monastery complex.

Tatev hydro-electric station, i.e. the firstling of Vorotan hydro-electric stations cascade and Shamb reservoir are situated in the Vorotan pass, from where a water by tunnel with a length of 18 km reaches to turbines of Tatev hydro-electric station.

In 2012 was launched the unique of its type and size suspended bridge, which connects two sides of the Old Xndzoresk (Ghandunc nov and Nerkin tagh). The bridge stretches more than 160 meters from one side of the huge valley to another. The high is 63m from the deepest place. The mass of the bridge depends on strong and tatut ropes (suspension bridge) that is why the bridge is swinging when you walk in it, and for this reason people call it “Swinging bridge”.

Shaki waterfall, the biggest waterfall (18 m) of Small Caucasus mountains is situated in 6 km distance from Sisian town.

Among the cultural and historical monuments of the marz most famous are the group of monuments of ,,Zorac qarer”, the castles of Baghaberd, Halidzor, Vorotnaberd, the monasteries of Tatev, Vorotna, Bgheni, the monastic complexes of Vahanavank and Ericavank, the mausoleum monument of Aghitu, the mausoleum hill of Sisian since the neolit era, the little church of Meghri and the efensive towers of the city.

Սիսիան քաղաքից 3.2 կմ դեպի հյուսիս գտնվում է «Զորաց քարեր» հուշարձանախումբը, որը հայտնի է նաև Քարահունջ անունով: Այն մեգալիթյան դարաշրջանի (Ք.ա. II հազարամյակ) ծնունդ է: «Զորաց քարեր»-ը հանդիսանում են աշխարհում հայտնի հնագույն մեգալիթիկ համալիրներից և աստղադիտարաններից մեկը, հնդեվրոպական քաղաքակրթության քարեդարան-վկայարան, որի գաղտնիքները դեռևս բացահայտված չեն գիտության կողմից: Զորաց քարերը հաճախ անվանում են «հայկական Սթոունհենջ»՝ նկատի ունենալով, որ ուսումնասիրողների կարծիքով այստեղ ևս առկա է մեգալիթիկ աստղադիտարան:

,,Zorac qarer" group of monuments is situated 3.2 km north from Sisian city. It is also called Qarahundj and it's a creation of megalitic era (BC II millennium). ,,Zorac qarer" is one of the famous ancient megalitic complexes and observatories, it is a stone-aged cestificate of Indo-European civilization, whose mysteries aren't revealed by the science yet. ,,Zorac qarer" is often called ,,Armenian Stonehenge" considering that there is a megalitic observatory there in researcher's opinion.

ՀՀ Սյունիքի մարզը, գրավելով ռազմավարական և աշխարհաքաղաքական նշանակության կարևոր դիրք, ունենալով բնահումքային հարուստ պաշարներ, արտադրական մեծ ներուժ և հանդիսանալով հանրապետության ամենախոշոր վարչական ու տնտեսական մարզերից մեկը, միաժամանակ մնում է համեմատաբար քիչ բնակեցված և տնտեսապես թույլ յուրացված, ինչը մասամբ պայմանավորված է մայրաքաղաքից ունեցած մեծ հեռավորությամբ և տրանսպորտային հաղորդակցության այլընտրանքային միջոցների բացակայությամբ:

RA Syunik marz occupying strategic and geographic-political important position, having rich resources of natural raw materials, industrial big capacity and being one of the biggest administrative and economic regions of the republic, at the same time is remained as a one of not enough inhabited and economically developed marzes, which is connected with a big distance from the capital and lack of alternative modes of transport communication.

Օգտակար հանածոներով ամենահարուստ մարզն է: Դրանցից կարևորագույններն են՝ գունավոր (պղինձ, մոլիբդեն, ցինկ և այլ գունավոր) և թանկարժեք (ոսկի, արծաթ) մետաղների հանքաքարերը, ինչպես նաև ոչ մետաղային օգտակար հանածոների մի ամբողջ շարք (շինարարական և երեսապատման քարեր, բազալտային հումք, կրաքարի և այրվող թերթաքարերի, մարմարի, գրանիտի պերլիտի և դիատոմիտների պաշարներ):

It is the richest marz of the republic with useful minerals. The most important of them are non-ferrous metals (copper, molybdenum, zinc and others non-ferrous) and precious metals (gold, silver) and also non-metal useful minerals (construction and decorative stones, basalt raw materials, limestone and burnt shale marble and granite resources).

Մարզի տնտեսության ընդհանուր ծավալում գերակշռողը արդյունաբերության և գյուղատնտեսության ճյուղերն են:

The most developed branches of economy are industry and agriculture.

2015թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները ՀՀ համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 13.3 %,
- գյուղատնտեսություն 7.0 %,
- շինարարություն՝ 5.1 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 1.2 %,
- ծառայություններ՝ 1.7 %:

In 2015 the share of economy main branches of RA Syunik marz in total volume of correspondent branches of the republic comprised

- industry 13.3 %,
- agriculture 7.0 %,
- construction 5.1 % ,
- retail trade 1.2 %,
- services 1.7 %.

Մարզի արդյունաբերության հիմնական ճյուղը հանքարդյունաբերությունն է և էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը: Մարզում արտադրվող էլեկտրաէներգիայի գերակշիռ մասը բաժին է ընկնում Որոտանի ՀԷԿ-ի կասկադին:

The main branches of marz industry are mining industry and production of electric energy. The prevailing part of electrical energy produced in the marz belongs to Vorotan hydro-electric station cascade.

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագի-տացած է բուսաբուծության (մասնավորապես՝ հացահատիկային մշակաբույսերի և կարտոֆիլի արտադրություն) և անասնաբուծության (մասնավորապես՝ խոշոր եղջերավոր կենդանիների բուծում) մեջ:

The agriculture of the marz is mainly specialized in plant growing (especially grains and potato growing) and animal husbandry (especially cattle farming).

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային, երկաթուղային տրանսպորտով և էլեկտրատրանսպորտով (ճոպանուղի):

Freight and passenger transportations in the marz are implemented by road, railway and electric transports (cableway).

Մարզի տարածքով է անցնում Հայաստանն Իրանի հետ կապող ավտոմայրուղին, որն էական դեր ունի մարզի տնտեսության զարգացման գործում: 2008թ. շահագործման է հանձնվել «Կապան-Ծավ-Մեղրի» ռազմավարական նշանակություն ունեցող ավտոմայրուղին, որը, որպես այլընտրանք «Կապան-Քաջարան-Մեղրի» միջպետական ճանապարհին՝ տեխնիկական ցուցանիշներով գերազանցում է վերջինիս:

Armenia-Iran motor-road passes through the marz, which has a great importance for the marz economy development. In 2008 the "Kapan-Tsav-Meghri" motor-road of strategic importance was put into operation, which is alternative for "Kapan-Qajaran-Meghri" interstate road alternative and in technical indicators it surpassed the last one.

Մարզով են անցնում Արցախը Հայաստանին կապող կարևոր ավտոմայրուղին և Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը ցամաքային անմիջական կապով Հայաստանին կապող միակ ճանապարհը:

The major motor-road which connects RA to Artsakh and the only direct connection way between RA and The Republic of Islamic Iran are passing through the marz.

Կապան քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝ 42 640 հազ. մարդ) գտնվում է Խուստուփ լեռան ստորոտում (3 201մ), Երևանից 301 կմ հեռավորության վրա: Տնտեսության առաջատար ճյուղն արդյունաբերությունն է, ընդհանուր ծավալում գերակշռողը հանքարդյունաբերությունն է, որից կարևորագույններն են գունավոր և ազնիվ մետաղների արդյունահանումը: Որոշակի տեսակարար կշիռ ունեն նաև մշակող արդյունաբերությունը (սննդամթերքի, կարի, ոչ հանքային շինանյութերի, ալյումինե և մետաղապլաստիկ իրերի, բնափայտի մշակման ու փայտե արտադրատեսակների, կահույքի և սարքավորանքի արտադրության) և էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը:

Քաջարան քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝ 7 061 հազ. մարդ), գտնվում է Երևանից 327 կմ հեռավորության վրա, մարզկենտրոնից՝ 25 կմ: ՀՀ գունավոր մետալուրգիայի կենտրոնն է՝ պղնձի և մոլիբդենի հզոր հումքային բազա հանդիսացող հազվագյուտ հանքավայրի շահագործման հիման վրա:

Տնտեսության հիմնական և առաջատար ճյուղը հանքարդյունաբերությունն է: Քաղաքի տնտեսության մեջ իր բաժինն ունի նաև մշակող արդյունաբերությունը, որում առանձնանում են սննդամթերքի և պատրաստի մետաղե արտադրատեսակների արտադրությունը:

Գորիս քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝20 342 հազ. մարդ), գտնվում է Երևանից 236 կմ հեռավորության վրա, մարզկենտրոնից՝ 63 կմ, տնտեսության հիմնական ճյուղն արդյունաբերությունն է: Հիմնականում զարգացած են էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը, սննդամթերքի, մանածագործական արտադրատեսակների, կարի, ալյումինե և մետաղապլաստիկ իրերի, բնափայտի մշակման ու փայտե արտադրատեսակների և էլեկտրասարքավորանքի արտադրությունները:

Սիսիան քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝14 856 հազ. մարդ), գտնվում է Երևանից 206 կմ հեռավորության վրա, մարզկենտրոնից՝ 110 կմ, տնտեսության ծավալում գերակշռողն էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն է, որոշակի տեսակարար կշիռ ունեն նաև սննդամթերքի և այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրությունները:

Դաստակերտ քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝0.3 հազ. մարդ), գտնվում է Երևանից 226 կմ հեռավորության վրա, մարզկենտրոնից՝ 130 կմ: Աշխատանքներ են տարվում պղնձի և մոլիբդենի հանքերը վերագործարկելու համար:

Մեղրի քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝ 4 542 հազ. մարդ), գտնվում է Երևանից 373 կմ հեռավորության վրա, մարզկենտրոնից՝ 75 կմ, տնտեսության ընդհանուր ծավալում գերակշռողը մշակող արդյունաբերությունն է: Որոշակի տեսակարար կշիռ ունեն էլեկտրաէներգիայի և մրգերի պահածոների ու հյութերի արտադրությունը:

Ագարակ քաղաքը (2016թ. տարեսկզբին՝4 284 հազ. մարդ), գտնվում է Երևանից 385 կմ հեռավորության վրա, մարզկենտրոնից՝ 90 կմ, տնտեսության առաջատար ճյուղը հանքարդյունաբերությունն է, որից կարևորագույնը գունավոր մետաղների արդյունահանումն է: Քաղաքի տնտեսության զարգացումը կապված է պղնձամոլիբդենային արտադրության հետ: Ագարակում են գտնվում Հայաստան-Իրան սահմանային և մաքսային կետերը:

Kapan town (as of the beginning of 2016 comprised 42 640 ths. person) is situated at the foot of Khustup mountain (3 201 m), is situated in 301 km distance from Yerevan.

The main branches of economy are industry and construction. The leading trend of industry is mining industry, especially non ferrous and noble metals production. The manufacturing industry (production of food cloting, non-metallic construction materials aliuminium and metal plastic products, wood and wood products, furiture and equipment) and electricity production have also the siqnicant share.

Qajaran town (as of the beginning of 2016 comprised 7 061 ths. person), is situated in 327 km distance from Yerevan and in 25 km from the centre of the marz is the centre of the republican non-ferrous metallurgy, based on the exploitation of rare mine that is a powerful mine basis of cooper and molybdenum.

The main branch of economy is mining industry. Construction also has its part in the economy of the town.

The main branch of ***Ghoris town*** (as of the beginning of 2016 comprised 20 342 ths. person), it is situated in 236 km distance from Yerevan and 63 km from the centre of the marz economy is industry. Basically, productions of electric energy, food, textile and sewing product, aluminum and metal-plastic product, wood working and electronics are developed.

Sisian town (as of the beginning of 2016 comprised 14 856 ths. person), is situated in 206 km distance from Yerevan and 110 km from the centre of the marz economy is mainly specialized in mining industry, in particular, non metal mineral other produce production and manufacturing industry, of which food and beverages, textile and sewing produce productions.

Dastakert town (as of the beginning of 2016 comprised 0.3 ths. Person) is situated in 226 km distance from Yerevan and 130 km from the centre of the marz.

The prevailing trend of ***Meghri town*** (as of the beginning of 2016 comprised 4 542 ths. person), is situated in 373 km distance from Yerevan and 75 km from the centre of the marz economy is manufacturing. Electric energy, fruit tin and beverages productions have certain share.

The main branch of economy of ***Agarak town*** (as of the beginning of 2016 comprised 4 284 ths. person), is situated in 385 km distance from Yerevan and 90 km from the centre of the marz is mining industry, the main important of which is non ferrous metal production. The town economy development is connected to cooper and molybdenum production. Armenia-Iran border post, customs-house and cross-border market are situated in Agarak.

ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ, 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
DE JURE POPULATION BY AGE –SPECIFIC GROUPS, 2016 as of January 1

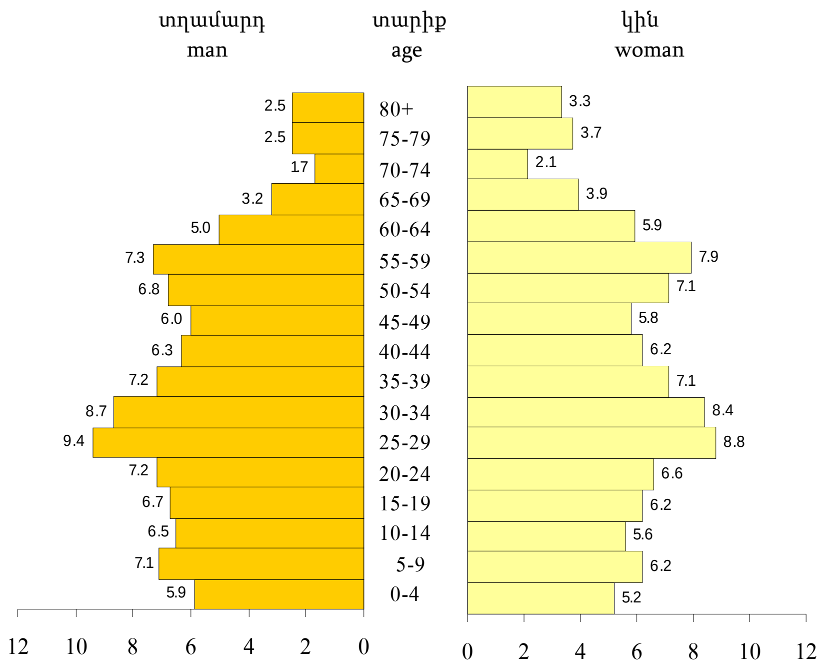

ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
RETAIL TRADE UNITS

	Քանակը Number					
	2011	2012	2013	2014	2015	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ,ընդամենը	415	383	398	399	415	Retail trade units, total
այդ թվում՝						*including*
խանութներ	173	167	183	201	226	shops
կրպակներ	196	174	168	151	135	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	1	-	-	-	-	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	4	4	8	7	7	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	41	38	39	40	47	other trade units

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
EDUCATIONAL INSTITUTIONS

	Քանակը Number					
	2011	2012	2013	2014	2015	
Պետական նախադպրոցական	50	52	52	51	53	State pre-school
Պետական հանրակրթական	121	121	121	121	121	State general educational
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	17	17	17	18	18	Music and art school youth creative(cultural) centre
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական[1]	3	4	4	4	4	State preliminary vocational educational[1]
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	7	7	7	7	7	State middle vocational educational
Պետական բարձրագույն ուսումնական	1	1	1	1	1	State higher educational
Պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատության մասնաճյուղ	2	2	2	2	2	Branch of state higher educational
Ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	1	1	1	1	1	Non-state higher educational

ՔԱՂԱՔՆԵՐ
TOWNS/CITIES

Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ* Number of dejure population as of January 1, 2016, person *
Կապան	Kapan	42 640
Գորիս	Goris	20 342
Սիսիան	Sisian	14 856
Քաջարան	Qajaran	7 061
Մեղրի	Meghri	4 542
Ագարակ	Agarak	4 284
Դաստակերտ	Dastakert	301

ԳՅՈՒՂԵՐ
VILLAGES

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ** Number of dejure population as of January 1, 2016, person **
Կապանի տարածաշրջան Kapan district			
1.	Ագարակ	Agarak	169
2.	Աղվանի	Aghvani	78
3.	Աճանան	Atchanan	158
4.	Անտառաշատ	Antarashat	100

[1] Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական (արհեստագործական) ծրագիր:
Including those middle vocational educational institutions, which implement preliminary vocational program.

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ** Number of dejure population as of January 1, 2016, person **
5.	Առաջաձոր	Arajadzor	145
6.	Արծվանիկ	Artsvanik	499
7.	Գեղանուշ	Geghanush	238
8.	Գոմարան	Gomaran	49
9.	Գեղի	Geghi	168
10.	Գեղավանք	Geghavank	11
11.	Կարդ	Kard	-
12.	Կիցք	Kitsq	-
13.	Վերին Գեղավանք	Verin Geghavanq	-
14.	Քարուտ	Qarut	-
15.	Դավիթ Բեկ	David Bek	766
16.	Եղեգ	Egheg	91
17.	Եղվարդ	Eghvard	268
18.	Լեռնաձոր	Lernadzor	662
19.	Կավճուտ	Kavchut	75
20.	Մուսալլամ	Musallam	77
21.	Ներքին Գիրաթաղ	Nerqin Giratagh	-
22.	Վերին Գիրաթաղ	Verin Giratagh	-
23.	Խդրանց	Khdrants	53
24.	Ծավ	Tsav	318
25.	Շիշկերտ	Shishkert	45
26.	Կաղնուտ	Kaghnut	116
27.	Ձորաստան	Dzorastan	58
28.	Ճակատեն	Chakaten	130
29.	Ներքին Խոտանան	Nerqin Khotanan	68
30.	Ներքին Հանդ	Nerqin Hand	59
31.	Նորաշենիկ	Norashenik	89
32.	Նոր Աստղաբերդ	Nor Astghaberd	35
33.	Աջաբաջ	Ajabaj	11
34.	Գետիշեն	Getishen	50
35.	Ոչեթի	Vocheti	-
36.	Շիկահող	Shikahogh	108
37.	Շրվենանց	Shrvenantz	65
38.	Չափնի	Chapni	70
39.	Սյունիք	Syunik	737
40.	Բարգուշատ	Bargushat	58
41.	Դիցմայրի	Ditsmayri	72
42.	Խորձոր	Khordzor	17
43.	Սզնակ	Sznak	124
44.	Սրաշեն	Srashen	88
45.	Սևաքար	Sevaqar	94
46.	Վանեք	Vanek	51
47.	Վարդավանք	Vardavanq	92
48.	Վերին Խոտանան	Verin Khotanan	178
49.	Տանձավեր	Tandzaver	187
50.	Տավրուս	Tavrus	76
51.	Ուժանիս	Ujanis	83
52.	Քաջարան	Qajaran	201
53.	Օխտար	Okhtar	70

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ** Number of dejure population as of January 1, 2016, person **
Գորիսի տարածաշրջան Goris district			
1.	Ակներ	Akner	1 247
2.	Արավուս	Aravus	186
3.	Բարձրավան	Bardzravan	134
4.	Խնածախ	Khnatsakh	854
5.	Խնձորեսկ	Khndzoresk	2 026
6.	Խոզնավար	Khoznavar	400
7.	Խոտ	Khot	879
8.	Կոռնիձոր	Kornidzor	1 040
9.	Հալիձոր	Halidzor	606
10.	Հարթաշեն	Hartashen	676
11.	Հարժիս	Harjis	775
12.	Ներքին Խնձորեսկ	Nerqin Khndzoresk	266
13.	Շինուհայր	Shinuhayr	2 479
14.	Շուռնուխ	Shurnukh	142
15.	Աղբուլաղ	Aghbulagh	-
16.	Վանանդ	Vanand	-
17.	Ձորակ(Փայտամշակման գ.կ.)	Dzorak (Village near wood-working factory)	-
18.	Որոտան	Vorotan	301
19.	Սվարանց	Svarants	288
20.	Վաղատուր	Vaghatur	398
21.	Վերիշեն	Verishen	2 126
22.	Տաթև	Tatev	830
23.	Տանձատափ	Tandzatap	103
24.	Տեղ	Tegh	2 287
25.	Քաշունի	Qashuni	30
26.	Քարահունջ	Qarahunj	1 351
27.	Քարաշեն	Qarashen	494
Մեղրու տարածաշրջան Meghri district			
1.	Ալվանք	Alvanq	293
2.	Գուդեմնիս	Gudemnis	35
3.	Լեհվազ	Lehvaz	644
4.	Լիճք	Lichk	114
5.	Կարճևան	Karchevan	226
6.	Կուրիս	Kuris	46
7.	Նռնաձոր	Nrnadsor	144
8.	Շվանիձոր	Shvanidzor	278
9.	Վահրավար	Vahravar	35
10.	Վարդանիձոր	Vardanidzor	190
11.	Այգեձոր	Aygedzor	5
12.	Թխկուտ	Tkhkut	101
13.	Տաշտուն	Tashtun	100
Սիսիանի տարածաշրջան Sisian district			
1.	Ախլաթյան	Akhlatyan	544
2.	Աղիտու	Aghitu	399
3.	Անգեղակոթ	Angeghakot	1 701

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ** Number of dejure population as of January 1, 2016, person **
4.	Աշոտավան	Ashotavan	635
5.	Արևիս	Arevis	80
6.	Բալաք	Balak	176
7.	Բնունիս	Bnunis	158
8.	Բռնակոթ	Brnakot	2 041
9.	Գետաթաղ	Getatagh	188
10.	Գորայք	Gorayk	493
11.	Դարբաս	Darbas	685
12.	Շամբ	Shamb	423
13.	Թանահատ	Tanahat	35
14.	Թասիկ	Tasik	292
15.	Իշխանասար	Ishkhanasar	246
16.	Լծեն	Ltsen	94
17.	Լոր	Lor	335
18.	Ծղուկ	Tsghuk	373
19.	Հացավան	Hatsavan	268
20.	Մուցք	Mutsk	320
21.	Նժդեհ	Njdeh	112
22.	Ցղունի	Tsghuni	49
23.	Նորավան	Noravan	463
24.	Շաղատ	Shaghat	995
25.	Շաքի	Shaki	1 314
26.	Շենաթաղ	Shenatagh	366
27.	Որոտան	Vorotan	296
28.	Սալվարդ	Salvard	243
29.	Սառնակունք	Sarnakunk	504
30.	Սպանդարյան	Spandaryan	452
31.	Վաղատին	Vaghatin	671
32.	Տոլորս	Tolors	393
33.	Տորունիք	Torunik	128
34.	Ույծ	Uyts	547

ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2015թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10 000 POPULATION IN RA SYUNIK MARZ, 2015

	Ընդա-մենր Total	*նրանցից՝ including:*		
		կանայք[1] women[1]	տղա-մարդիկ[1] men[1]	
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 099	4 901	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	102	49	53	Births, person
Մահացածներ, մարդ	92	44	48	Deaths, person
Ամուսնություններ	49	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	10	X	X	Divorces
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to educational institutions, person
նախադպրոցական	306	150	156	pre-school
հանրակրթական	1 178	572	606	general schools
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	177	113	64	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	26	7	19	preliimary vocational
միջին մասնագիտական	91	45	46	middle vocational
բարձրագույն մասնագիտական	141	72	69	higher vocational
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	42 302	…	…	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	126	31	95	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	3 320	1 379	1 942	Employed, person
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	-	-	-	of which - in Science establishments
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	-	-	-	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	-	-	-	candidates of Science
ուսուցիչներ	159	131	28	teachers
բժիշկներ	21	…	…	physicians
միջին բուժանձնակազմ	56	…	…	paramedical personnel
Գործազուրկներ, մարդ	618	191	427	Unemployed, person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 670	987	683	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	260	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	25 968	…	…	library
թատրոն	2 188	…	…	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	721	…	…	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	45	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	24	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	13	X	X	medium crime
ծանր	7	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	0.0	X	X	special grave crime

[1] *Յուցանիշները հաշվարկային են:*
The indicators are accountable.